

Boganmeldelser.

Revue Économique Internationale. 1e—4ème année.
Paris 1904—07. (Félix Alcan).

Med sidste Aars den 20. December udkommende Maanedshæfte afsluttede ovennævnte internationale økonomiske Tidsskrift sin 4de Aargang, idet den første begyndte d. 20. Marts 1904, i hvilket Aar der udkom 10 Numre, og de følgende er fortsatte med 12 Hefter aarlig, hvilke tilsammen udgør 4 Bind med ialt henved 3000 Sider Tekst om Aaret. Da dette anselige Foretagende endnu er mærkværdig lidt kendt eller udbredt i Skandinavien, turde en kortfattet Redegørelse for Tidsskriftets Art og dets vigtigste Indhold være paa sin Plads.

Tidsskriftets videnskabelige Patronat blev straks overtaget af Levasseur i Paris, Schmoller i Berlin og Philippovich (v. Philippsberg) i Wien, men trods disse Navnes gode Klang i den økonomisk-videnskabelige Verden er dette Patronat dog ikke det mest karakteristiske for *Revue économique internationale* — det skulde da være for dets alsidige internationale Karakter. Særegent for Tidsskriftet er snarere S sammensætningen af det Selskab, der grundlagde det, og hvori man — foruden Levasseur — fortrinsvis træffer ledende Mænd fra Handelslivet, praktisk kolonialinteresserede Politikere og Diplomater; saaledes Fyrst d'Arénberg, Præsident for Suezkanalselskabet; den kendte franske Gesandt de Courcel; den fransk-belgiske Staalværksdirektør de Nervo og

Ernst Solvay, Stifter af det Carlsbergfond-lignende videnskabelige belgiske Selskab »Institut Solvay«. Det ejendommelige ved dette Udgiverselskab finder nemlig et næppe tilfældigt Udtryk i den Kendsgerning, at det nævnte Tidsskrifts socialøkonomiske Artikler sædvanligvis dels er nærmere knyttet til den moderne tekniske Udvikling og til aktuelle handelspolitiske Fænomener, dels har et videre Syn til alle Sider end det er almindeligt f. Eks. i de herhjemme kurante tyske Tidsskrifter, til hvilke det derfor kunde danne, om ikke just en (gavnlig) Modvægt, saa dog i det mindste et nødvendigt Komplement.

Hvad nu først Tidsskriftets stærke (men ingenlunde overdrevne) Føling med Tekniken angaar, maa en saadan fremhæves som særlig fortjenstfuld i vor Tidsalder, da de produktions- og transporttekniske Begivenheder dikterer den økonomiske Udviklings Gang, medens det i gamle Dage snarest synes at have været omvendt. Som Følge deraf maa Nationaløkonomerne nu til Dags have et teknisk og praktisk Indblik, som de maaske tidligere kunde undvære, men som de i vore Dage har svært ved at forskafe sig, da denne moderne Udvikling har overrasket Socialøkonomien, saa at Forstudierne i Reglen ikke har rustet dens Dyrkere i denne Retning*). Netop her kommer, som allerede antydet, det nye Tidsskrift Nationaløkonomerne til Hjælp. Blandt Artiklerne i denne Retning udmærker sig særlig Prof. v. Halle's (Berlin) Afhandling: Økonomien og Tekniken (1ere année, vol. II, Nr. 1, S. 9), samt Studier over Nordeuropas store Havne, deres Losse- og Ladeindretninger og de befarende Skibes Dybgaaende m. m. m. (1. ann., vol. I, Nr. 1, S. 558 o. s. v.). Fremdeles læser man med stort Udbytte Afhandlinger som

*) I Frankfurt a. M. er der nylig dannet et Læreinstitut med det Formaal at give Teknikerne (teoretisk-)økonomisk Indsigt (se Rev. écon. intern. 1907, II vol. S. 609 ff.). Naar faar vi en Institution, der sikrer Økonomerne tekniske Kundskaber

Elektricitetsdirektør Duterne's om Kraftoverførelsen i Industrien (3eme ann., vol III, Nr. 1 S. 7), og den tyske Staalværkskarteldirektør Voelckers Fremstilling af den tyske Staalindustri og dens Forhold til det internationale Staalindustrikartel (1. ann., vol. III, Nr. 3, S. 725) med interessante Kommentarer fra fransk og belgisk Side (ibid. S. 768 og 749). Selv saa specielt klingende Emner som »Hestearbejdets Produktivitet« (af Gregoire i 2 ann., vol. IV, Nr. 2, S. 475) giver en Nationaløkonom nye Synspunkter ved at yde uundværlige tekniske Illustrationer til det aftagende Udbyttes Lov ved f. Eks. Arbejdsforening saavel i den organiske som i den uorganiske Verden. Tre Heste eller tre Mennesker har en mindre Trækkraft end 3 Gange én Hests eller ét Menneskes Kraft, og 6 Heste o. s. v. en meget mindre Trækkraft end 2×3 Hestes o. s. v., og et dobbelt Lokomotivforspands Nyttevirkning udgør knap $\frac{3}{4}$ af Lokomotivernes samlede Enkeltvirkning, hvilket var en af Hovedgrundene til, at vi nu — endelig — ogsaa i Danmark fik de store nye P-Lokomotiver, der kan føre Iltogene planmæssig igennem uden Forspand.

Men ogsaa den handels- og kolonialpolitiske Kronik er stadig repræsenteret af meget aktuelle Bidrag. Heriblandt maa nævnes Chefredaktør Henebicq's Artikel: »De moderne Havnes Handelsforsyning« (2 ann., Vol. IV, Nr. 2, S. 493), der i Forbindelse med en Studie om den tyske Eksportpolitik (3. ann., vol. II, Nr. 2, S. 366) giver fortrinlige Oplysninger om de ekspanderende Magters Kolonialpolitik og moderne Handelsmekanisme. Endvidere bragte 2. ann., vol. IV., Nr. 2, S. 291 en med farvetrykt Kort udstyret Afhandling om Antwerpens ny Havn (hvor der jo nylig var en uhyre omfattende og farlig Strejke). Denne skulde til Ære og Fortjeneste for Belgien gerne blive Vesteuropas fornemste økonomiske Udfaldsport, hvad Rotterdam nu er. Bare det nu ikke ender med at Tyskland tager den sidste og Frankrig den første, der forøvrigt for alle Eventualiteters Skyld er blevet stærkt befæstet. Tyskland savner jo Kyststrækning og Havnemuligheder, og

Frankrig har desværre forsømt sine, saa at Statens Subsidier ikke har kunnet forhindre den franske Handelsmarines Tilbagegang.

Som Bidrag til det sidste Spørgsmaal giver Paul de Rousiers, der selv er Generalsekretær for den franske Handelsmarines Centralforbund, kyndig Besked i tre Artikler om henholdsvis de moderne Havnes økonomiske Funktioner (1ère ann., vol. III, Nr. 3, S. 821), Frankrigs Handelsflaade og Søhandel (2ème ann., vol. II, Nr. 3, S. 451), og Oprindelsen til den franske Skibsfarts Statsunderstøttelse (3ème ann., vol. III, Nr. 2, S. 314). Samme Forfatter har rejst meget i Amerika, hvis industrielle Organisationer han har behandlet i flere nyere Bøger; man kan derfor tillidsfuldt læse ogsaa hans Afhandlinger i nærværende Tidsskrift om de amerikanske Truster (1. ann., vol. II, Nr. 1, S. 105), som han sikkert med Rette betegner som aggressive Organisationer i Modsætning til de franske, der i et Interview af ham over for undertegnede erklæredes for rent defensive. Hertil slutter sig dels Haas' Afhandlinger om Trust- og Kartelspørgsmaalet i de Forenede Stater (3 ann., vol. I, Nr. 1, S. 92) og Tyskland (4 ann., vol. II, Nr. 1, S. 78), og de tidligere nævnte Studier over internationale Syndikater, dels fra Varemarkedet en Række righoldige Specialberetninger, som det her bliver for vidtløftigt at gaa ind paa — der er noget for enhver Smag.

Nu maa man ikke tro, at de store Spørgsmaal af almindelig socialøkonomisk og videnskabelig Interesse under alt dette er blevet forsømte. I disse Retninger findes tværtimod saa vægtige Bidrag som Levasseurs Studier over Udviklingen af Arbejdslønnen i Frankrig (2. ann., vol. IV., Nr. 2, S. 255) og i Udlandet (ibid. Nr. 3, S. 511); Arbejder som vil blive skattede især af dem, der dels ved, hvor svært tilgængelige de her samlede Oplysninger er, dels kender Vanskelighederne ved at vurdere dem og gøre dem kommensurable. Denne Opgave har Levasseur løst saa godt det med Nutidens

statistiske Hjælpemidler var muligt og derved præsteret et ualmindelig nyttigt Arbejde. Inama-Sternegg bidrager med nogle »Betragtninger over den moderne Økonomi« (1 ann., vol. III, Nr. 2, S. 266) og »Nutidsudsigter for Udviklingen af Verdensøkonomien« (3. ann., vol. II, Nr. 2, S. 38); Schmoller med en Artikel om de typiske Faser i de økonomiske Kriser (1 ann., vol. I, Nr. 1, S. 125).

Af agrariske Studier lægger man særlig Mærke til den tidligere franske Ministerpræsident Méline's Afhandling om »Le retour à la terre« — »Rückkehr an die Scholle« (Hansen, Bevolkerungsstufen, München 1889) — hvortil knytter sig et socialøkonomisk Problem, der vil forblive aktuelt, indtil vor økonomiske Kulturs Organisationsformer er ændrede saaledes, at Befolkningsstrømmen ud til Jorden flyder lige saa let og naturligt som den nu herskende fra Land til By, hvilken Strømning (naar Landbefolkningen har stort Fødselsoverskud) vil vedblive at have Overtaget, indtil Adgangen til Jorden for enhver Statsborger bliver gjort lige saa let som f. Eks. Opførelsen i og Tilgangen til Byerhvervene. For nærmere kortelig at præcisere denne Tanke for danske Læsere skal jeg her blot henviser til Muligheden af en radikal Udvidelse af Husmandsloven til at gælde alle Statsborgere, og altsaa hurtigere Fremme af Jordudstykningsen (der dog af forskellige Grunde normalt bør standse ved Undergrænsen 10 Td. Ld. Middeljord, bortset fra Havebrug omkring de store Byer). Seilhac's Studie »Landets Nybebyggelse« (2 ann., vol. III, Nr. 3, S. 634) og Gregoire's grundige Anmeldelse (4 ann., vol. III, Nr. 2, S. 429) af den opsigtsvækkende ny schweiziske Agerbrugsstatistik, der uimodsigelig har godtgjort det lille Landbrugs forholdsvis langt større Forbrug af Arbejdskraft (altsaa Befolkning) pr. Arealenhed og Evne til at underholde denne, giver saadanne Tanker et reelt Grundlag og dermed ny Næring.

Til alt det foregaaende kommer endnu økonomisk-

diplomatiske Afhandlinger i rigt Udvalg. Saaledes findes her den tidligere tyske Regeringsstatistiker Zahns Afhandling om den tyske Ekspansion i Udlandet (3 ann., vol. I, Nr. 1, S. 22), de Marez-Oyens' om den politiske, Kebers om den økonomiske Entente mellem Holland og Belgien (se henholdsvis 3 ann., vol. I, Nr. 2, S. 292 og 4 ann., vol. II, Nr. 2, S. 372), der — især over for Tyskland — er ligesaa nødvendig, og ikke saa vanskelig som en tilsvarende skandinavisk; endvidere har de forløbne Aargange bragt Originalbidrag om Stillehavsspørgsmaalet, Brasilien, Japans Industri og Agerbrug og naturligvis ogsaa om Afrika og Marokko i en saadan Fylde, at vi allerede med foranstaaende Antydninger tror at have godtgjort, at Tidsskriftet ikke alene i en usædvanlig Grad har retfærdiggjort sit Navn, men ogsaa allerede i de forløbne 4 Aar har budt mere, end en nok saa forjættende Titel indenfor et rimeligt Omfang kan udtrykke. Men da vi naturligvis kun har kunnet nævne en Del af alt det læseværdige Stof, maa vi forøvrigt raade Læseren til at stifte personligt Bekendtskab med *Revue économique internationale*, hvorved ganske vist den Vanskelighed træder en i Møde, at Abonnementsprisen (56 frs. = 40 Kr. aarlig uden for Frankrig og Belgien) vil være en Hindring for de fleste, skønt den i Forhold til Tidsskriftets Omfang og Indhold ikke er højere end Prisen for de tilsvarende tyske. Vore offentlige Biblioteker bør i hvert Fald skynde sig at abonnere, thi *Revue économique internationale* har Bud til alle udover Fædrelandets Grænser og i et »større Danmark« interesserede Mennesker, hvad enten de nu er teoretisk eller praktisk knyttede til det økonomiske og nationale Livs Begivenheder*).

* Den udførlige Bibliografi over den herhen hørende Verdenslitteratur, der er ført à jour og medfølger gratis til hvert Nummer, føles ogsaa som en Lettelse og Betryggelse for enhver, der i Nutiden vil være sikker paa at »følge med« paa et eller flere af alle disse Omraader.

K. A. Wieth-Knudsen.